

ICOM Belgium Flanders
ICOM Vlaanderen vzw

Jaarverslag 2025

“

Een museum is een permanente instelling zonder winstoogmerk, in dienst van de samenleving, gericht op het onderzoeken, verzamelen, bewaren, interpreteren en tentoonstellen van materieel en immaterieel erfgoed. Musea zijn openbaar, toegankelijk en inclusief en bevorderen diversiteit en duurzaamheid. Ze werken en communiceren ethisch, professioneel en met participatie van gemeenschappen. Musea bieden een verscheidenheid aan ervaringen met het oog op educatie, genoeg, reflectie en kennisuitwisseling.

Wat doet ICOM Belgium Flanders?

ICOM Belgium Flanders (ICOM Vlaanderen) verenigt musea en museummedewerkers die de museumdefinitie met passie en kennis van zaken onderschrijven. Zowel grote als kleine, erkende als niet-erkende musea uit Vlaanderen en Brussel zijn als lid aangesloten. Als ledenvereniging staat ICOM Belgium Flanders ten dienste van musea, museummedewerkers en erfgoedprofessionals. De vereniging fungeert als ICOM-antenne en -aanspreekpunt voor musea in Vlaanderen en Brussel.

Leden en bestuursleden vertegenwoordigen de vereniging in de internationale ICOM-comités en binnen het Europese museumplatform NEMO (Network of European Museum Organisations). Daarnaast is ICOM Belgium Flanders ook medeorganisator van de prestigieuze EMYA-prijs (European Museum of the Year). Als netwerkorganisatie werkt ICOM Belgium Flanders aan een maximale participatie van deze musea aan het Vlaamse beleid, en helpt ze bruggen bouwen tussen de Vlaamse beleidsmakers en de musea enerzijds en tussen musea onderling anderzijds.

De vereniging is een kennisknooppunt voor nieuwe informatie en kennis over het vakgebied. Langs verschillende digitale kanalen informeert ze museumprofessionals over het Vlaamse en internationale veld. Werkbezoeken aan musea die nieuwe formats uitproberen of zich ontpoppen tot vernieuwende en inspirerende voorbeelden spreken zowel museummedewerkers als zelfstandige erfgoedprofessionals, publiekswerkers en gidsen aan. Studiedagen en lezingen rond relevante thema's zoals museumcatering, publieksparticipatie, museumshops en ICE in musea trekken telkens een nieuw en gespecialiseerd publiek en fungeren als museologische denktanks.

Reflectie, kruisbestuiving, teamspirit en inspiratie. Dat is wat ICOM Belgium Flanders het Vlaamse museumveld wil blijven bieden, met een steeds sterker museumlandschap en een verbonden netwerk van professionals als resultaat.

1. Internationale mandaten

In 2025 zijn 117 Vlaamse en Brusselse instellingen en 1965 professionals aangesloten bij ICOM Belgium Flanders. 82 instellingen en 1695 medewerkers zijn ook lid van ICOM Internationaal. ICOM Belgium Flanders wil de stem en de voelsprietten van deze musea zijn in de belangrijkste regionale, nationale en internationale overlegplatformen binnen de sector. Via haar communicatiekanalen (website, nieuwsbrief, sociale media, netwerkmomenten) wil de vereniging de belangrijkste informatie over deze platformen doorgeven aan het Vlaamse museumveld.

1.1 Internationale vertegenwoordigingen en mandaten

Voor ICOM Belgium Flanders is internationalisering één van de speerpunten. Als regionale antenne van ICOM Internationaal verzorgt ICOM Belgium Flanders de ledenwerking en informatiedoorstroming.

Naast de vertegenwoordiging in het mondiale ICOM-netwerk, is één van onze bestuursleden verkozen tot de Executive Board van NEMO. Dit Europees netwerk van museumverenigingen lobbyt rechtstreeks met de Europese raden en commissies die rond cultuur en erfgoed handelen. Onze aanwezigheid in Brussel maakt dat wij voor NEMO zullen participeren op tal van internationale overlegmomenten.

Daarnaast zijn er ook actieve contacten met het European Museum Forum en de European Museum Academy en met andere ICOM-comités zoals ICOM Nederland.

1.1.1 ICOM nationaal comité

ICOM Belgium Flanders vertegenwoordigt ICOM Internationaal in Vlaanderen en Brussel. ICOM groepeert meer dan 60 000 leden en meer dan 4000 musea uit 139 landen. Hiermee is ICOM een uniek professioneel en wereldwijd netwerk voor musea en hun medewerkers. ICOM Belgium Flanders vormt samen met ICOM Belgique Wallonie-Bruxelles het nationale comité voor ons land.

In 2025 werd Antonio Rodríguez benoemd als voorzitter van ICOM Internationaal. Dat gebeurde bij de verkiezingen voor het bestuursorgaan in Dubai. Onze collega Alexandre Chevallier (voorzitter ICOM Belgique Wallonie-Bruxelles en ondervoorzitter ICOM Belgium) stelde zich kandidaat, maar werd niet verkozen. Hij werd wel benoemd tot penningmeester bij ICOM Europe.

Afbeelding 1 – Opening speech tijdens de 27ste ICOM-conferentie in Dubai door Medea S. Ekner, Algemene Directeur bij ICOM

Museumprofessionals, gegroepeerd in 35 internationale commissies, voeren gespecialiseerd onderzoek in hun gebieden van interventie.

Meer info: <https://icom.museum/en/network/committees-directory/?type=137>

ICOM bestrijdt de illegale handel in cultuurobjecten en werkt hiervoor samen via internationale verbanden met partners als UNESCO, Interpol en de Wereld Douane Organisatie. Tijdens de ICOM-conferentie in Dubai lanceerden ICOM en Interpol een nieuw initiatief om musea wereldwijd beter te begeleiden m.b.t. beveiliging en het voorkomen van diefstal en illegale handel van cultuurobjecten. ICOM bezit een consultatieve status bij de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties - ECOSOC.

Het nationaal comité van België wisselt driejaarlijks van voorzitterschap tussen ICOM Belgique Wallonie-Bruxelles en ICOM Belgium Flanders. Sinds juni 2023 is Isabelle Vanhoonacker (voorzitster ICOM Belgium Flanders) voorzitter van ICOM Belgium en Alexandre Chevalier (voorzitter ICOM Belgique Wallonie-Bruxelles) ondervoorzitter. Dit wisselt weer midden 2026.

1.1.2 ICOM annual meeting

Tijdens de driejaarlijkse ICOM-conferentie in Dubai vonden er ook verschillende vergaderingen waaronder de Algemene Vergadering van ICOM Internationaal plaats. Voor ons land namen onze voorzitter Isabelle Vanhoonacker, secretaris Peter Carpreau en Alexandre Chevalier, de voorzitter van ICOM Belgique Wallonie-Bruxelles, ter plekke deel.

Op 11 november werd er gestart met in de voormiddag een meeting voor de nationale comités, een tweede meeting voor de internationale comités, en de Advisory Council in de namiddag.

Op 14 november vond de 40ste sessie van de ICOM General Assembly plaats. Antonio Rodríguez werd verkozen tot nieuwe voorzitter.

Afbeelding 2 – De nieuwe voorzitter van ICOM, Antonio Rodríguez

1.1.3 ICOM Award

De ICOM Award, de eerste wereldwijde museumprijs, werd in 2023 gelanceerd door ICOM en in 2025 voor het eerst uitgereikt. Dit initiatief wil projecten i.v.m. de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable development Goals - SDG's) belonen en **innovatieve projecten en interessante praktijkvoorbeelden** die een bijdrage leveren aan duurzaamheid verzamelen en in de kijker zetten.

ICOM was op zoek naar een gevarieerd aanbod van inzendingen vanuit **diverse museumtypes**, waarin verschillende uitdagingen op het gebied van duurzame ontwikkeling aan bod komen. Het was een ideale kans om interessante museumprojecten te delen met de internationale museumgemeenschap en het eigen museum wereldwijd kenbaar te maken.

Afbeelding 3 - ICOM Award

De ICOM Award is niet enkel een wedstrijd. Het is een kans om projecten te delen binnen het **ICOM-netwerk** en elkaar te inspireren. De award richt zich niet enkel op grote musea met een uitgebreide financieringsmogelijkheden. Het biedt ook een platform voor kleinere musea met weinig middelen om hun ideeën te delen. Het belangrijkste criterium is de **impact op de gemeenschap**. Door de duurzame ontwikkelingsdoelen te omarmen, kunnen musea zelfs met kleine projecten een groot verschil maken.

De voorwaarden waren:

- Internationale instellingsleden die zowel in 2023 als 2024 het lidgeld betaalden.
- Internationale individuele leden die werkzaam zijn voor een museum dat geen instellingslid is, maar behoort tot categorieën 3, 4 of 5, en die in 2023 en 2024 lidgeld betaalden.
- Een bevestiging krijgen vanuit het nationale secretariaat dat je aan één van beide lidmaatschapscriteria voldoet
- Het project focust op één of meerdere **duurzame ontwikkelingsdoelstellingen**.
- Het project moet voltooid zijn tussen 1/1/2022 en 1/9/2024.

Musea die wensten deel te nemen aan de award, konden een dossier indienen bij ICOM Vlaanderen, waarna het nationale secretariaat de criteria controleerde en de dossiers goedkeurde.

Er waren 6 Belgische musea die een project hebben ingediend: STAM, PAM Ename, Africamuseum, MSK Gent, Design Museum Gent en House of European History.

De uitreiking vond plaats tijdens de ICOM-conferentie in Dubai in november 2025. De hoofdprijs was weggelegd voor BMHS (Barbados Museum & Historical Society). Hun museumproject haalde het van 149 andere inzendingen. Daarvan werden er 130 geselecteerd voor een longlist, 25 projecten voor de shortlist, waaruit 5 finalisten werden gekozen. Het project van STAM Gent, over de expo 'Gentse gronden', was één van deze finalisten en werd extra in de kijker gezet tijdens de conferentie.

Afbeelding 4 - STAM wordt finalist van de ICOM-Award

Op de ICOM-website kan men meer info vinden: <https://icom.museum/en/get-involved/apply-for-the-icom-award-for-sustainability-in-museums/>

1.1.4 ICOM Code of Ethics

Nadat het traject rond de museumdefinitie was afgerond, werd er in 2025 verder gewerkt aan de vernieuwing van de ethische code.

Sinds 24 augustus 2022 is er een nieuwe internationale museumdefinitie. Maar ICOM werkt ook met een internationale Ethische Code voor Museumprofessionals. En ook die is aan herziening toe. Dat proces werd in 2024 opgestart en kende verschillende consultatiefases in 2025. Daarbij werd de feedback van Vlaamse, Brusselse en Waalse collega's samengelegd, werd er een discussiemoment georganiseerd op 28 april en werden de conclusies doorgestuurd naar Parijs. In 2026 zal er tijdens de Annual Meeting gestemd worden over het nieuwe voorstel, dat vanaf mei raadpleegbaar zal zijn.

Afbeelding 5 - ICOM Code of ethics

Meer info: <https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/code-of-ethics/>

1.1.5 The Museum Definition Handbook

ICOM Define publiceerde in 2025 een handboek dat elke term die in de ICOM-museumdefinitie voorkomt behandelt en analyseert. De tekst bouwt voort op reflecties over de betekenis en het belang ervan die naar voren zijn gekomen tijdens het participatieve ICOM Define-proces.

Meer info: <https://icom.museum/en/news/publication-of-the-museum-definition-handbook-words-inspiring-action/>

1.1.6 ICOM-comités

Heel wat Belgische museumprofessionals zijn actief binnen een internationaal comité rond een specifiek deel van de jobinhoud of een specifiek collectie-onderdeel. Wie internationaal ICOM-lid is op individuele basis, kan zich aanmelden voor één primair (met stemrecht) en drie bijkomende comités. Via onze nieuwsbrief maken we de collega's warm om zich aan te sluiten bij één of meerdere comités, afhankelijk van hun jobinhoud en interesses. Enkele Belgische collega's nemen zelfs bestuursfuncties op binnen deze internationale comités.

ICOM CECA

Eén van de actiefste comités is CECA. Ons bestuurslid Sofie Vermeiren is tevens correspondent voor dit comité en coördineert samen met haar collega Stéphanie Masuy de activiteiten van CECA Belgium.

In 2025 organiseerde CECA Belgium verschillende webinars met telkens een centrale gast/spreker/museum:

- 23 januari 2025 – BELvue Museum
- 28 augustus 2025 – Edith Schurgers – coördinator publiekswerking Musea Stad Luik

Er werd ook een workshop toegankelijkheid georganiseerd, met focus op ouderen en mensen met dementie. Er konden tweemaal 15 CECA-leden aan deelnemen. De bijeenkomst was gratis voor CECA-leden, de factuur voor de lesgever werd betaald door ICOM Belgium.

Afbeelding 6 - CECA-workshop toegankelijkheid

Daarnaast organiseerde ICOM CECA Belgium in december 2025 een uitstap/werkbezoek naar enkele Nederlandse musea. In totaal namen 30 CECA-leden deel aan deze activiteit en bezochten Museum Jan Cunen (Oss), het Noordbrabants Museum ('s-Hertogenbosch) en het Design Museum Den Bosch ('s-Hertogenbosch).

Afbeelding 7 - Bezoek aan het Design Museum den Bosch

1.1.7 International Museum Day

Afbeelding 8 - Affiche IMD 2025

Op 18 mei organiseert ICOM wereldwijd de internationale museumdag. Het thema voor de editie van 2025 was "**The Future of Museums in Rapidly Changing Communities**". Er werd toegespitst op drie subthema's:

- **Intangible Heritage**
- **Youth Power**
- **New Technologies**

Inspiratie voor mogelijke activiteiten en/of acties werden gedeeld via **onze website**.

ICOM Belgium Flanders zorgde eveneens voor een Nederlandstalige versie van de affiche en het beeldmateriaal. ICOM Internationaal ontwikkelde een inspiratiekit rond het thema.

Er werd door Museumpas een 'Week van de Belgische musea' te organiseren, met de internationale museumdag (zondag 18 mei) als slotdag. Die week was dan wel voorbehouden voor musea die aangesloten zijn bij Museumpas.

1.2 NEMO

ICOM Belgium is full member van NEMO (Network of European Museum Organisations).

NEMO conferentie 2025

Van 26 tot 28 oktober vond de jaarlijkse NEMO-conferentie plaats, in Denemarken ditmaal. Het centrale thema was: "Who cares? Museums, wellbeing and resilience". Meer dan 300 deelnemers uit 37 landen. NEMO maakte opnames van een aantal sessies digitaal beschikbaar.

Meer info:

<https://www.ne-mo.org/news-events/article/revisit-the-nemo-european-museum-conference-on-wellbeing-and-resilience/>

Afbeelding 9 - Belgische delegatie op de NEMO-conferentie 2025

NEMO Working Groups

NEMO heeft een aantal working groups, waar ook bestuursleden van ICOM Vlaanderen actief in betrokken zijn, waaronder de NEMO Working Group sustainability and Climate Action, waar Sergio Servellón deel van uitmaakt, en de NEMO Working Group Learning and Museums (LEM), waar Vanessa Braekeveld lid van is.

Vanessa Braekeveld (KBR - ondervoorzister ICOM Belgium Flanders) organiseerde voor de LEM groep in 2025 een studiebezoek aan Brussel, rond het thema ‘Health and wellbeing in museums’. Er werden bezoeken georganiseerd in KBR, KMSKB en BELvue Museum.

Meer info: <https://www.ne-mo.org/news-events/article/nemo-working-group-explores-health-and-wellbeing-initiatives-in-belgian-museums/>

Afbeelding 10 - NEMO Working Group LEM in KMSKB

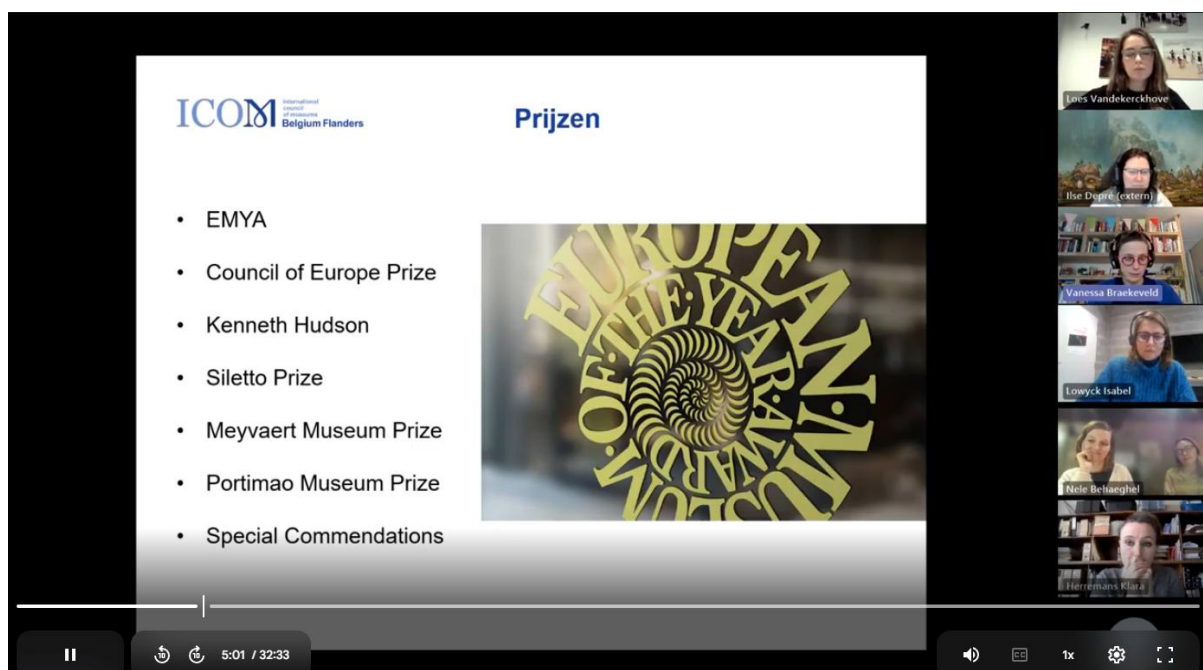
1.3 EMYA

De EMYA Awards zijn een initiatief van het European Museum Forum (EMF) die de prijzen sinds 1977 organiseert. De nominaties en toekenning van de prijzen gebeurt door vertegenwoordigers van musea in Europa en berust op een proces van selectie van kandidaten, overleg en museumbezoeken. De EMYA Awards bekronen musea die innovatief willen zijn, die inzetten op maatschappelijke urgenties en die dat op een kwaliteitsvolle publieksvriendelijke manier waarmaken.

ICOM Belgium Flanders is vertegenwoordiger voor EMYA in Vlaanderen. Vanessa Braekeveld is nationaal correspondent voor de EMYA's en volgt dit op voor onze vereniging. Tijdens het jaar verzamelt zij de musea die zich kandidaat wensen te stellen voor het volgende jaar, helpt hen met hun kandidatuur en verzorgt de begeleiding van de internationale jury's bij de voorafgaande bezoeken. Op het evenement begeleidt zij de deelnemende Vlaamse musea. Vanessa volgt voor Brussels Museums ook de Brusselse kandidaturen op. Voor ICOM Wallonie neemt Galyan Vanakan (Musée des Arts anciens du Namurois).

In februari 2025 organiseerde ICOM Belgium Flanders o.l.v. onze nationaal correspondent een online infosessie voor geïnteresseerde musea, waar verschillende collega's uit 6 verschillende musea aan deelnamen. Deze sessie werd opgenomen en kon ook (her)bekeken worden door andere musea. Verschillende van deze musea hebben ondertussen een aanvraag gedaan voor een EMYA-editie van één van de volgende jaren.

Meer info: <https://www.icom-belgium-flanders.be/2025/01/08/emya-info-25/>

Afbeelding 11 - Opname van het webinar over EMYA

Tijdens deze infosessies merkten we dat de kost voor deelname aan EMYA de kleinere musea wat zorgen baart. Er is niet enkel het inschrijvingsgeld voor de wedstrijd zelf, maar de musea die de selectie halen, worden ook met een delegatie verwacht op de conferentie en uitreiking, die normaal gezien doorgaat in het land van de vorige winnaar.

Om kleinere musea te ondersteunen, besliste het bestuursorgaan van ICOM Belgium Flanders om vanaf 2025 het inschrijvingsgeld voor de deelnemende musea die instellingslid zijn te betalen, als motivatie om deel te nemen. In 2025 betaalden we dan ook de factuur voor de deelname van Museum Sint-Janshospitaal.

In mei werden de EMYA-awards 2025 uitgereikt in Bialystok in Polen. Tijdens deze editie waren er geen Belgische genomineerden.

Afbeelding 12 - De Belgische delegatie op de EMYA-conferentie 2024

1.4 EMA

Naast de EMYA-Awards bestaat er een tweede jaarlijkse Europese museumprijs, georganiseerd door EMA, de European Museum Academy. Hilde Schoefs (Openluchtmuseum Bokrijk) volgt dit op voor België.

Omdat vanaf 2025 onze vereniging het inschrijvingsgeld voor deelname aan de EMYA-award op zich neemt voor onze instellingsleden, werd beslist om dit ook te doen voor musea die zich aanmelden voor één van de EMA-awards. In 2025 nam Felix Art & ECO Museum deel, en betaalden we zoals afgesproken dus de factuur voor hun inschrijving.

Nationale mandaten

ICOM Belgium Flanders positioneerde zich van in het begin als belangenbehartiger van de niet-landelijk ingedeelde musea binnen het Vlaams Museumoverleg. Dit wil echter niet zeggen dat dat onze enige bijdrage is. De laatste jaren tekenen zich twee duidelijke pijlers af: federale en Vlaamse dossiers die de hele museum sector aanbelangen.

1.1 Federaal niveau

In 2025 werden er geen specifieke projecten op federaal niveau georganiseerd, met uitzondering van de AI-studiedag, die later in dit jaarverslag besproken zal worden.

1.2 Vlaams niveau

2.2.1 Vlaams Museumoverleg

Het Vlaams Museumoverleg kwam in 2025 verschillende keren samen, in 4 verschillende vormen:

- Landelijk Museumoverleg Patrick Allegaert, Anne Milkers en Olga Van Oost (FARO)
- Bovenlokaal Museumoverleg Thomas Ameye en Monique Verelst (FARO)
- Lokaal museumoverleg Leen Heyvaert en Anne Milkers (FARO)
- Museumoverleg XL (digitaal) Patrick Allegaert, Anne Milkers, Monique Verelst en Olga Van Oost (FARO)

Het Vlaams Museumoverleg fungeert intussen al 12 jaar als een groot informeel netwerk van museumdirecteurs. Dit overleg zorgt, door de ondersteuning van FARO, voor een nodige sectoroverleg. Het Vlaams Museum Overleg werd tot en met 2025 voorgezeten door Patrick Allegaert en bijgestaan door Olga Van Oost.

Verschillende bestuursleden volgen dit overleg voor ICOM Belgium Flanders op.

2.2.2 Museumpassmusées

Op 20 september 2018 werd de museumpassmusées gelanceerd. Zeven jaar later biedt de pas toegang meer dan 268 Belgische musea. ICOM Belgium Flanders is partner in dit project via het Museumoverleg.

2.2.3 Overleg Cultureel erfgoed vzw (OCE)

In 2015 werd de vzw Overleg Cultureel Erfgoed, kortweg OCE, opgericht als belangenbehartiger voor de erfgoedsector. Met de vzw heeft de culturele erfgoedsector een representatieve spreekbuis die collegiaal en solidair opkomt voor de gezamenlijke belangen van de volledige erfgoedsector.

2.2.5 Immaterieel erfgoed

ICOM Vlaanderen blijft een uitstekende relatie onderhouden met Werkplaats Immaterieel Erfgoed (WIE) en zorgt ervoor dat het immaterieel erfgoed niet vergeten wordt. Kia Tsakiridis, die de zakelijke leiding heeft van WIE, is tevens bestuurslid van onze vereniging.

2.2.5 Beleidsplannen met impact voor Vlaamse musea

ICOM Belgium uitte in het najaar 2025 een grote bezorgdheid over de hertekening van het Vlaamse museumlandschap en riep in een open brief de Vlaamse regering op om rekening te houden met de fundamentele principes zoals vastgelegd in de ICOM-definitie en Code of Ethics for Museums.

Meer info: <https://www.icom-belgium-flanders.be/2025/10/15/mhka/>

Enkele weken daarvoor kwam het nieuws dat het Izegemse museum Eperon d'Or per 1 januari 2026 de deuren moest sluiten. Dat het voltallige team zonder voorafgaand overleg wordt ontslagen en dat de collecties verweesd achtergelaten worden, is ongezien. ICOM Belgium Flanders stond mee achter de open brief van de Vlaamse en bij uitbreiding Belgische museum- en erfgoedsector om steun te betuigen aan het getroffen museum.

Meer info: <https://www.icom-belgium-flanders.be/2025/09/25/eperon-d-or-sluit/>

2. ICOM Belgium Flanders voor museum- professionals en erfgoedmedewerkers

ICOM Belgium Flanders wil de Vlaamse museumprofessionals berichten over de nieuwste tendensen, werkmethode en netwerken, zowel nationaal als internationaal. Dat doet ze door zelf studiedagen en werkbezoeken te organiseren en door samen met andere partners vormingen te realiseren.

Via haar communicatiekanalen (website, nieuwsbrief, sociale media, netwerkmomenten) verspreidt de vereniging informatie over zowel haar eigen activiteiten als het laatste nationale en internationale nieuws over het vakgebied. ICOM Belgium Flanders wil op die manier zowel een kennisknooppunt als een reflectiekamer zijn voor alle museummedewerkers die de deontologische code van ICOM onderschrijven.

Op vertoon van hun lidkaart krijgen leden (als museumcollega) in bijna alle Vlaamse, Belgische en buitenlandse musea gratis toegang. Dit laatste blijft echter een gunst van het betreffende museum, geen recht dat aan de ICOM-pas ontleend kan worden. Leden kunnen aansluiten bij een van de internationale ICOM-commissies/comités of geaffilieerde comités en krijgen toegang tot hun persoonlijke dashboard, een online community waar alleen ICOM-leden aan deel kunnen nemen.

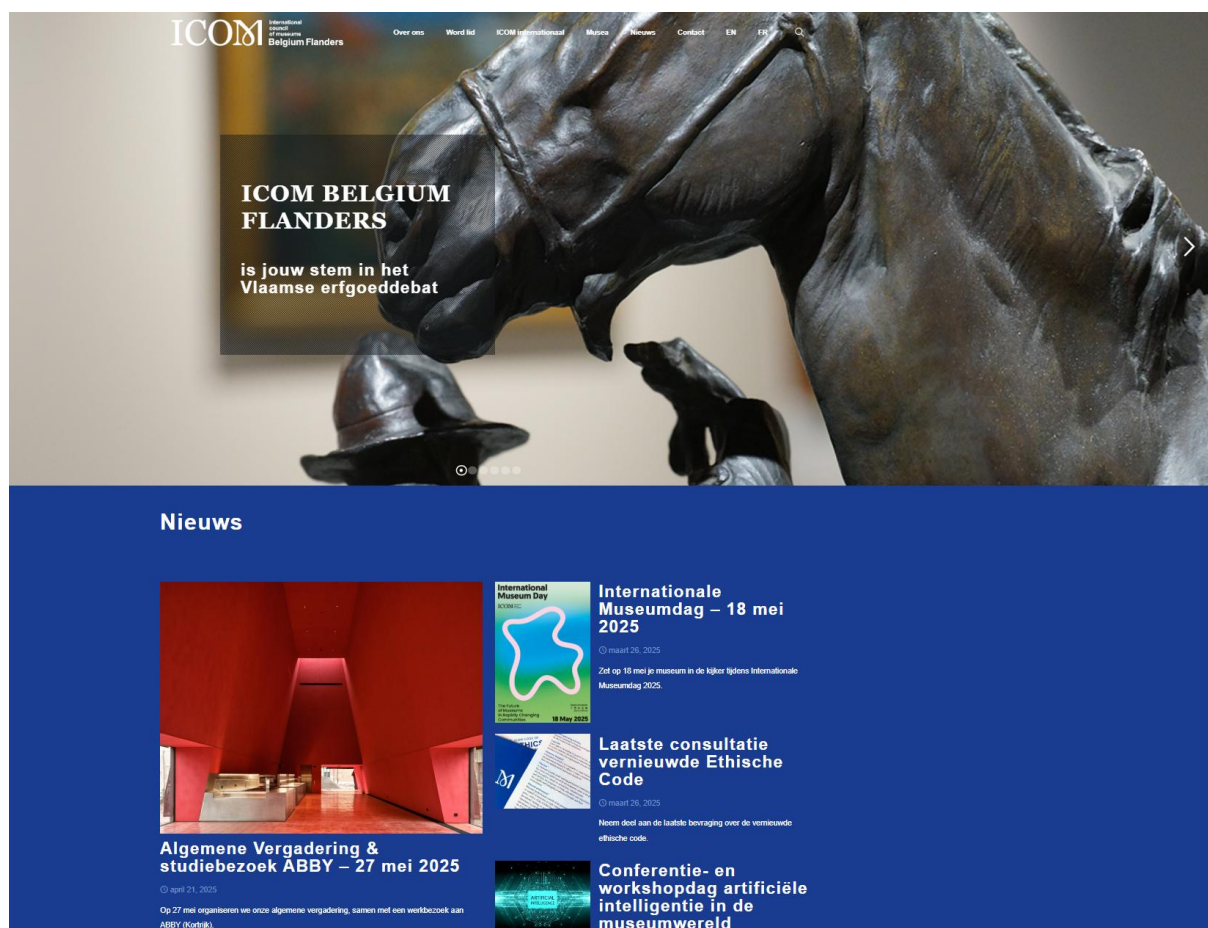

Afbeelding 13 - Internationale ICOM-lidkaart

2.1 Communicatie

Op communicatievlak werd verder gewerkt met de bestaande tools en kanalen.

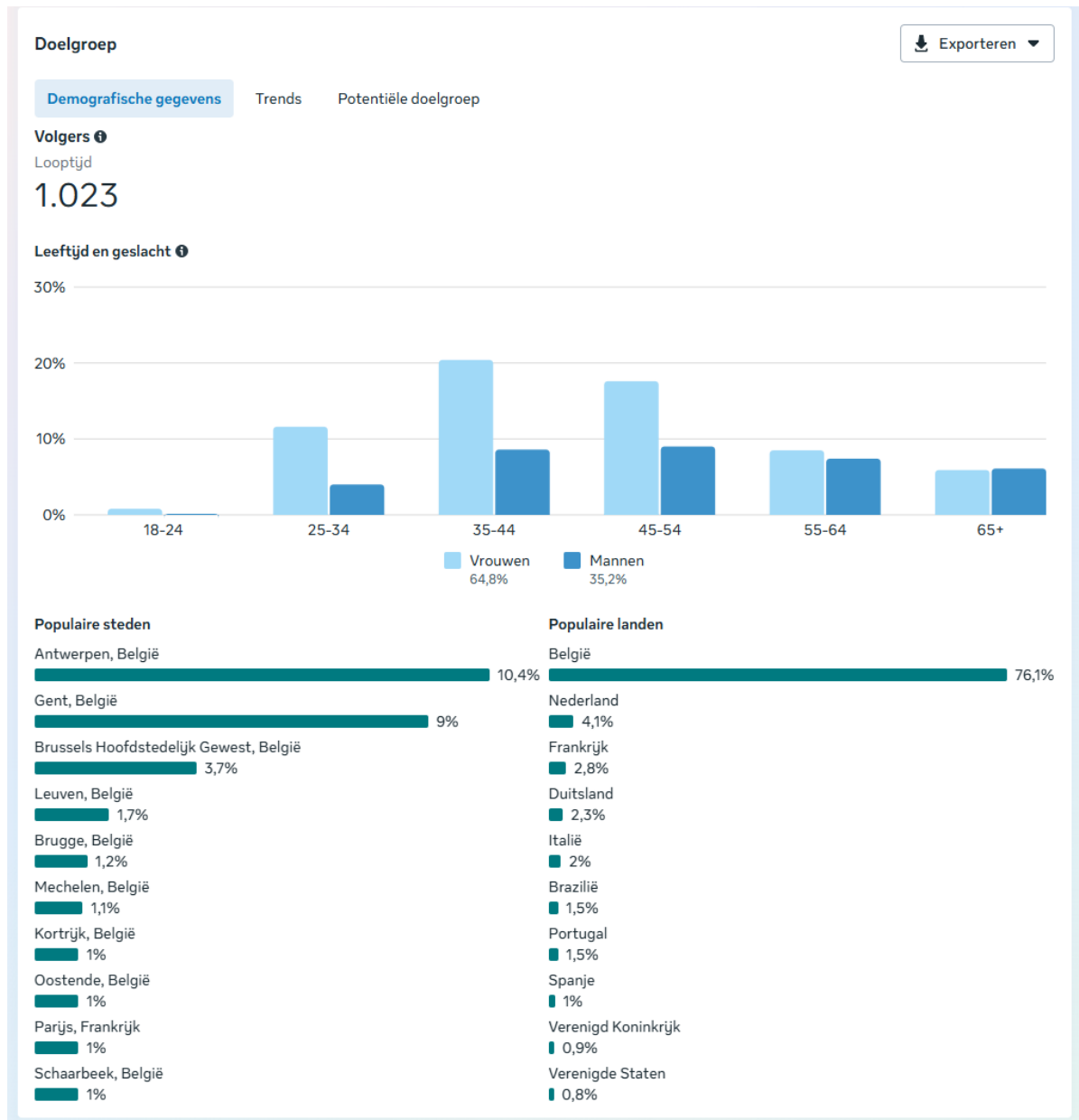
De **website**, in 2017 opgestart, draait stabiel, en toont naast algemene informatie ook ICOM-nieuws.

Afbeelding 14 - Website ICOM Vlaanderen

In 2025 werden er via Mailchimp 14 **nieuwsbrieven** verstuurd en 6 diverse berichten (Consultatie Ethische Code, Info publieksonderzoek, Info Internationale Museumdag, Uitnodiging AV, Uitnodiging AI-conferentie, Open brief i.v.m. M HKA, info vernieuwing lidmaatschap). Daarnaast werd Mailchimp ook gebruikt om informatie door te sturen naar de museumdirecteurs wanneer nodig. ICOM Belgium Flanders zorgt er op die manier voor dat de info uit andere overlegorganen doorstroomt naar de kleinere musea.

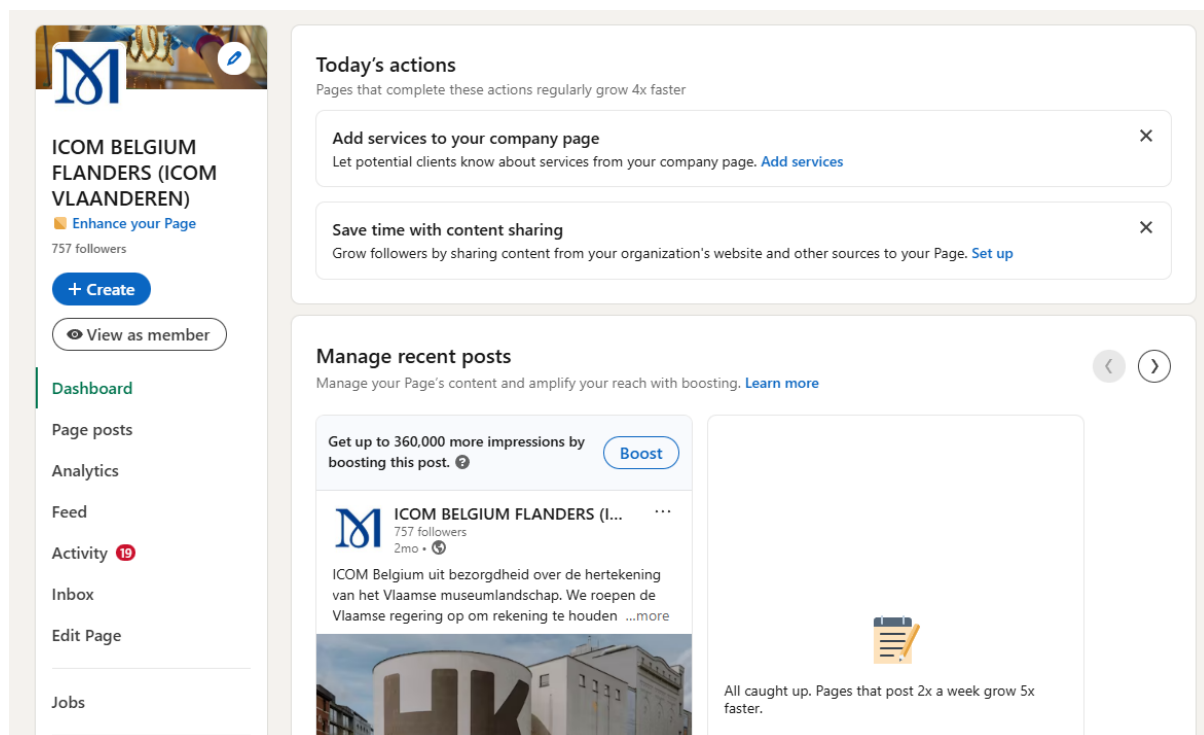
Onze sociale media kanalen blijven het goed doen. De meeste aandacht gaat naar **Facebook**. In 2025 steeg het aantal 'fans' op de facebookpagina 998 naar 1023. Vooral de berichten en gedeelde foto's rond de plannen voor M HKA, onze Algemene Vergadering en de NEMO-conferentie in het najaar kregen veel bijval.

Afbeelding 15 - Statistieken bereik Facebookpagina

We merken wel dat het organisch bereik van de Facebookpagina ondanks het stijgend aantal volgers elk jaar afneemt. Dat is een bewuste aanpassing in het algoritme van Facebook, om organisaties naar gesponsorde berichten te duwen. In de toekomst zal Facebook wellicht steeds minder een rol gaan spelen.

Er werd ook verder ingezet op LinkedIn als extra communicatiekanaal. Eind 2025 had de pagina van ICOM Belgium Flanders 757 volgers op dit netwerk, een stijging van bijna 40% t.o.v. het jaar daarvoor. Aangezien we een professioneel netwerk zijn, is verder inzetten op LinkedIn zeker een goede keuze.

Afbeelding 16 - Statistieken bereik Facebookpagina

2.2 Studiedagen en werkbezoeken

3.2.1 TEFAF Summit 2025

ICOM Belgium Flanders was in 2025 partner van de TEFAF Summit 2025. Op 17 maart konden kunstliefhebbers in Maastricht terecht voor een bijeenkomst rond het thema "Reimagining Philanthropy. New Models for Private Funding in the Arts."

Als partner konden we ook 50 ICOM-leden een gratis ticket aanbieden voor de Summit, waarmee de beurs zelf ook bezocht kon worden. Deze tickets werden eerst aangeboden aan de musea die instellingslid zijn. Daarna werden de overgebleven tickets ook aangeboden aan wie individueel lid is van onze vereniging.

De opname van dit event is digitaal te herbekijken: <https://www.tefaf.com/programs/summit-2025>

Afbeelding 17 - Panelgesprek tijdens de TEFAF Summit 2025

3.2.2 Algemene Vergadering

Op 27 mei 2025 organiseerde ICOM Vlaanderen (ICOM Belgium Flanders) haar jaarlijkse Algemene Vergadering. We waren daarvoor te gast in ABBY (Kortrijk). De dag startte met een lezing over het concept, de aanpak en ervaringen van het nieuwe museum. Na de lunch vond de Algemene Vergadering plaats, gevolgd door een begeleid bezoek aan de expo's en een blik achter de schermen.

Afbeelding 18 – Voorstelling ABBY tijdens de Algemene Vergadering 2025

Afbeelding 19 – Rondleiding in ABBY

3.2.3 AI-studiedag

Op 2 juni 2026 organiseerden de Belgische museumverenigingen voor het eerst een gemeenschappelijke studiedag.

Meer specifiek was de ochtend gewijd aan theoretische presentaties die een overzicht bieden van de toepassing van AI (generatief of niet) in musea: toepassingsgebieden, beperkingen, risico's en aandachtspunten worden in overweging genomen.

- Thierry Dutoit (UMons)
- Johannes Bernhardt (University of Konstanz)
- Alain Strowel (UCL) en Martin Rappe (UNamur)
- Paul Keller (Open Future foundation)

Afbeelding 20 - Plenair gedeelte tijdens de AI-studiedag op 2 juni 2025

In de namiddag worden verschillende workshops in het Nederlands, Frans en Engels aangeboden aan de deelnemers, met als doel hen mogelijke, maar vooral reële en beproefde toepassingen van AI in musea te presenteren op de volgende gebieden:

- Publiekswerking (gepersonaliseerde rondleidingen, interactieve bemiddelingsapparatuur, vertalingen, toegankelijkheid voor alle doelgroepen, ...)
- Communicatie (promotie en betrokkenheid van bezoekers, ...)
- Collectiebeheer (herkomstonderzoek, identificatie van vervalsingen of overeenkomsten, preventieve conservering, ...)
- Veiligheid en risicopreventie (bescherming van bezoekers en werken, anticiperen op incidenten, ...)

Daarbij kwamen ook heel wat Vlaamse projecten rond AI aan bod:

- **Het Kunstlab** - Sofie Vermeiren M Leuven - Webtool waarmee middelbare scholieren kunstwerken leren bekijken, beschrijven en zelf creëren met behulp van AI-tools.
- **WUK-app** - Thibault Bekaert WUK - Vlaamse technologie-startup die AI inzet om musea, erfgoed sites en attracties toegankelijker, interactiever en slimmer te maken.
- **Talking Pictures** - Dennis Lippens Lean Mean Learning Machine - AI-project dat bezoekers toelaat via AI te praten met een museumobject, met ervaringen uit MSK Gent, Archeocentrum Velzeke, Westfront, ...
- **ErfgoedApp en AI** - Bram Wiercx FARO - Hoe AI en meer bepaald de Oehoe-chatbot er Erfgoed App nog laagdrempeliger maakt
- **GIVE- en Shared AI-projecten** - Nico Verplancke meemoo - Metadata genereren via AI via spraak, gezichts- en objectherkenning
- **HENSOR-project** - Collega KMSKB + Dieter De Witte UGent - AI inzetten om de doorzoekbaarheid van online collecties te verbeteren.

Afbeelding 21 - Workshop meemoo

ICOM Belgium Flanders verzorgde voor deze eerste editie de administratieve opvolging van de inschrijvingen en de facturatie.

De studiedag was een onverwacht groot succes. De inschrijvingen werden twee weken op voorhand afgesloten toen het maximum aantal van 170 deelnemers (incl. organisatoren en sprekers) bereikt was.

Afbeelding 22 - Workshop Erfgoedapp

Meer info: <https://www.icom-belgium-flanders.be/2025/03/24/ai-conferentie-2025/>

3.2.4 ICOM-conferentie Dubai

De driejaarlijkse ICOM-conferentie vond eind 2025 plaats in Dubai.

Afbeelding 23 - Belgische delegatie in Dubai

Omwille van de locatie, was de Belgische delegatie minder groot dan anders. ICOM Internationaal bood ook de mogelijkheid om de conferentie online te volgen. Een deel van onze bestuursleden schreef hiervoor in. Achteraf bleek zowel de organisatie ter plekke als de techniek van de online versie niet optimaal te zijn.

Er werd in Dubai ook gestemd over waar de volgende conferentie in 2028 zal plaatsvinden. Uiteindelijk bleef enkel Rotterdam over als potentiële gaststad, en de vergadering aanvaardde dan ook dit voorstel.

Afbeelding 24 - Overhandiging van de ICOM-vlag aan ICOM Nederland

2.3 Door de muren heen

Tijdens de verplichte sluiting van de musea in het voorjaar, werd in de ganse sector ingezet op digitale vormen van publiekswerking. ICOM Belgium Flanders wou graag haar instellingsleden ondersteunen en lanceerde 'Door de muren heen', een project om musea toe te laten tegen een laagdrempelige prijs virtuele tours te laten ontwikkelen.

Het project kende meteen een vliegende start. In 2020 maakten reeds 18 musea gebruik van 'Door de muren heen', en werden er in totaal 35 tours opgenomen. De voorbije jaren werd er verder op ingezet en steeg het aantal tours tot 84. In 2025 kwamen er nog eens 6 bij, wat het totaal op 90 tours brengt.

Concreet wordt er gewerkt met de Matterport-software. De opnames zelf worden gemaakt door een team van freelance fotografen, vertrouwd met deze software-oplossing. De musea betalen een éénmalige kostprijs voor de opnames, aan vooraf onderhandelde standaardprijzen. De hostingkosten zijn voor rekening van ICOM Belgium Flanders.

Afbeelding 25 - Fotograaf aan het werk tijdens opnames voor een virtuele tour

Museum	Opstelling/expo	Datum
Kazerne Dossin	Tijdelijke expo Sport en Sporters in Auschwitz	November 2025
FeliXart	Tijdelijke expo "Herhaling en Herneming"	Januari 2025
FeliXart	Tijdelijke expo "In Between Spaces"	Juni 2025
Musea Turnhout	Panorama de Vries	Juni 2025
Musea Turnhout	Kant Ontrafeld in het Taxandriamuseum	Juni 2025
Musea Turnhout	De Makerij -- Speelkaartenmuseum	Juni 2025

Afbeelding 26 - Tabel met overzicht van de nieuwe virtuele tours opgenomen in 2025

2.4 Publieksonderzoek

In 2025 werd opnieuw een grootschalig publieksonderzoek "Sentomus" aangeboden aan musea in Vlaanderen en Brussel. Dit onderzoek is het vervolg op "Museum 22", een grote studie die in 2022 meer dan 50 musea in Vlaanderen en Brussel ondersteund heeft met een uitgebreid publieksonderzoek.

De studie werd in 2025 niet enkel herhaald, maar ze werd intussen ook geografisch uitgebreid. Sentomus wordt momenteel ook aangeboden in Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk, Spanje en Italië. In totaal namen al zo'n 200 Europese musea deel aan de studie. Deze internationale uitbreiding maakt een nog bredere benchmarking mogelijk met musea in binnen- en buitenland.

In Vlaanderen wordt het onderzoek vormgegeven door een partnerschap tussen ICOM Belgium Flanders, Universiteit Antwerpen (Prof. Dr. Annick Schramme) en Sento (facilitator). De studie wordt ook ondersteund door 6 andere academische partners in het buitenland, net als door de nationale museumorganisaties en de Europese museumorganisatie NEMO.

Door deze grootschalige aanpak kon het onderzoek opnieuw tegen een aantrekkelijke deelnamekost aangeboden worden. In de toekomst zal dit zelfs gratis worden aangeboden, met steun van NEMO.

De onderzoeksperiode liep van 1/3/2025 tot 30/9/2025 (of later in het najaar, op vraag van het museum). De musea konden zelf bepalen om het publiek te bevragen wanneer dit voor de eigen organisatie het beste paste. De resultaten volgen in de loop van 2026. Er namen iets minder musea deel dan tijdens de vorige editie. De terugval was vooral merkbaar in Brussel, waar het uitblijven van een Brusselse regering voor budgetperikelen zorgde en de meeste musea helaas afhaakten.

Meer info: <https://www.icom-belgium-flanders.be/publieksonderzoek/> en <https://sentomus.eu/nl/>

3. Structuur van de vereniging

3.1 Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur bestond in 2025 uit:

1. Isabelle Vanhoonacker (KMSKB, voorzitter)
2. Vanessa Braekeveld (KBR, ondervoorzitter)
3. Peter Carpreau (WHI, secretaris)
4. Frédéric Jonckheere (KMSKA, penningmeester)
5. Sergio Servellón (FeliXart Museum)
6. Jan(us) Boudewijns (Mu.ZEE)
7. Bart Stroobants (Musea en Erfgoed Mechelen)
8. Peter Van der Plaetsen (PAM Velzeke)
9. Klara Herremans (K&G-museum)
10. Sofie Vermeiren (M Leuven)
11. Olga Van Oost (FARO)
12. Ilse Bogaerts (WHI)
13. Sandrin Coorevits (Yper Museum)
14. Isabelle Vanhoonacker (KMSKB)
15. Kia Tsakiridis (WIE)
16. Thomas Ameye (KOERS)
17. Hélène Verreyke (Universiteit Antwerpen)
18. Maartje Stubbe (FOMU)

Vanaf eind 2025 werd Frédéric als penningmeester opgevolgd door Maartje Stubbe.

Vergaderingen: 19 februari (online), 25 april (online), 14 oktober (online – spoedvergadering open brief M HKA), 22 oktober (online)

Het secretariaat en de coördinatie van de vereniging wordt sinds januari 2019 waargenomen door Ilse Depré op freelance-basis.

3.2 Lidmaatschappen

In de lidmaatschapsvoorwaarden van ICOM Belgium Flanders zijn verschillende bepalingen opgenomen die verwijzen naar de Deontologische code van ICOM. De vereniging verwacht van haar leden dat zij de daarin neergelegde gedragsregels niet alleen onderschrijven, maar ook daadwerkelijk als richtlijn hanteren voor hun handelen.

De vereniging bestaat uit effectieve leden, instellingsleden en toegetreden leden.

Een groot aantal leden van ICOM Belgium Flanders zijn ook lid van ICOM Internationaal.

Voor 2025 zagen de ledenaantallen er als volgt uit:

- Individuele leden: 1965
 - waarvan 1695 ook internationaal ICOM-lid zijn
 - 1842 effectieve leden (waarvan 214 pensioenstatuut en 247 studentenstatuut), 123 toegetreden leden
- Instellingsleden: 117
 - waarvan 82 ook internationaal instellingslid zijn

Voor meer details en statistieken, zie de bijlagen bij dit jaarverslag.

Na de lichte terugval in het coronajaar 2021 blijven de ledenaantallen in stijgende lijn gaan.

ICOM Belgium Flanders scoort goed qua aantal ICOM-internationale leden. Maar liefst 1695 museumprofessionelen en 82 museale instellingen aangesloten bij ICOM Belgium Flanders onderschrijven eveneens het internationale ICOM-lidmaatschap. Als we daarbij ook de leden van ICOM Belgique Wallonie-Bruxelles bijtellen, dan zit België wereldwijd in de top 10 van de landen met de meeste ICOM-leden.

ICOM België wordt gevormd door ICOM Belgium Flanders en ICOM Belgique Wallonie-Bruxelles. ICOM Belgium Flanders is de Nederlandstalige tak van ICOM België. Brusselse leden kunnen volgens hun keuze aansluiten via één van beide subcomités. ICOM Belgium Flanders is het ankerpunt en de erkende vertegenwoordiger van ICOM in Vlaanderen.

Afrekening 2025

Jaarrekening: zie bijlage

ICOM Belgium Flanders draagt een deel van de ontvangen lidmaatschapsbijdragen (deel internationaal) af aan het centraal bestuur in Parijs. Voor 2025 staat dit voor een bedrag van € 143 677, wat een stijging is van bijna 10 %.

Afbeelding 27 - Evolutie van de doorgestorte bijdragen voor de afgelopen jaren

2010 - € 31 091	2019 - € 113 201
2011 - € 49 101	2020 - € 118 721
2012 - € 57 876	2021 - € 111 056
2013 - € 63.698	2022 - € 121 577
2014 - € 74 028	2023 - € 125 861
2015 - € 81 176	2024 - € 130 962
2016 - € 90 362	2025 - € 143 677
2017 - € 101 090	
2018 - € 104 253	

4. Bijlagen

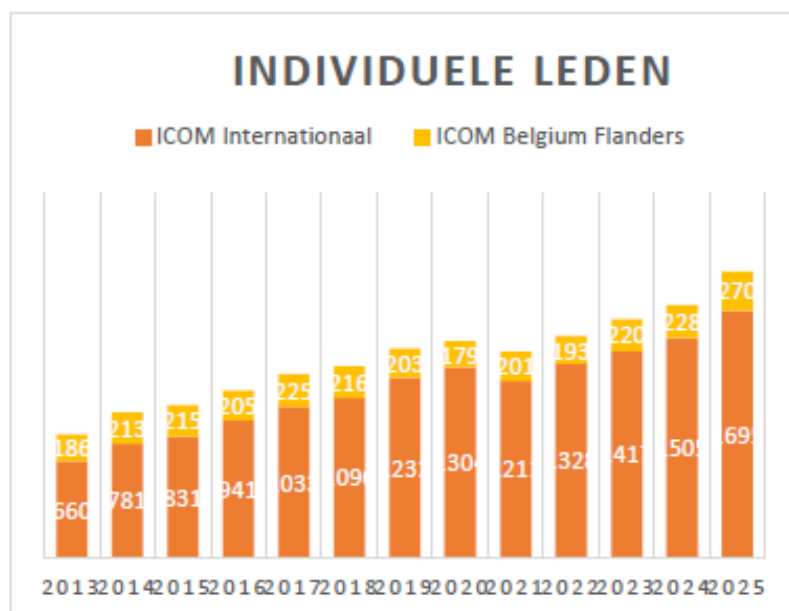
Overzicht individuele leden

Overzicht instellingsleden

Jaarrekening 2025

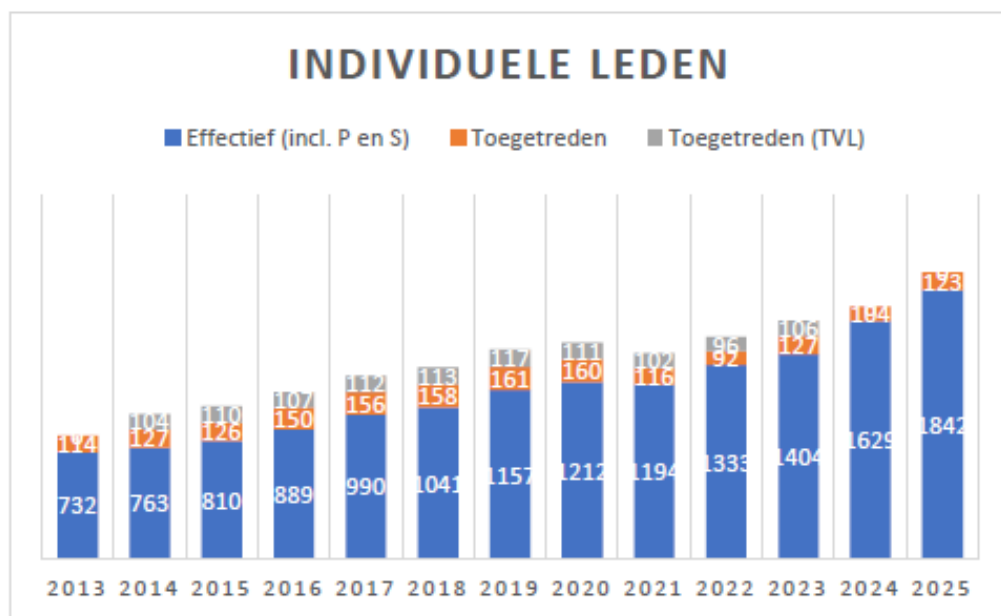
INDIVIDUELE LEDEN TOTAAL

INDIVIDUELE LEDEN	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ICOM Internationaal	660	781	831	941	1033	1096	1232	1304	1211	1328	1417	1505	1695
ICOM Belgium Flanders	186	213	215	205	225	216	203	179	201	193	220	228	270
Som	846	994	1046	1146	1258	1312	1435	1483	1412	1521	1637	1733	1965

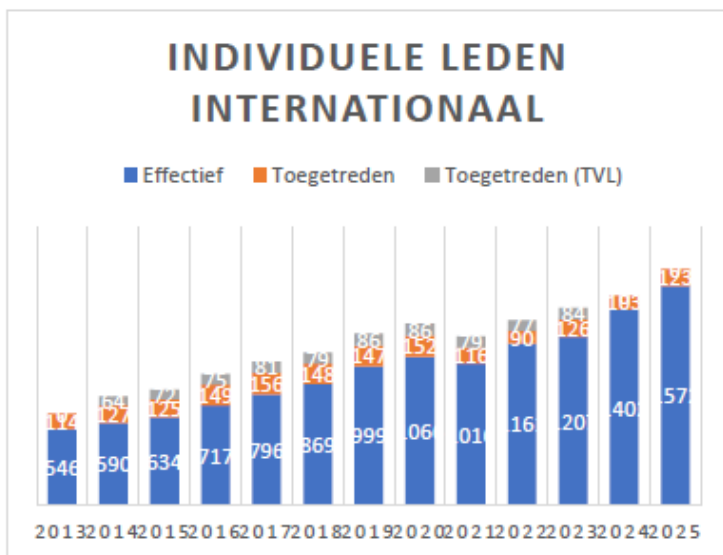
INDIVIDUELE LEDEN TOTAAL

INDIVIDUELE LEDEN	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Effectief (incl. P en S)	732	763	810	889	990	1041	1157	1212	1194	1333	1404	1629	1842
Toegetreden	114	127	126	150	156	158	161	160	116	92	127	104	123
Toegetreden (TVL)	0	104	110	107	112	113	117	111	102	96	106	0	0
Som	846	994	1046	1146	1258	1312	1435	1483	1412	1521	1637	1733	1965

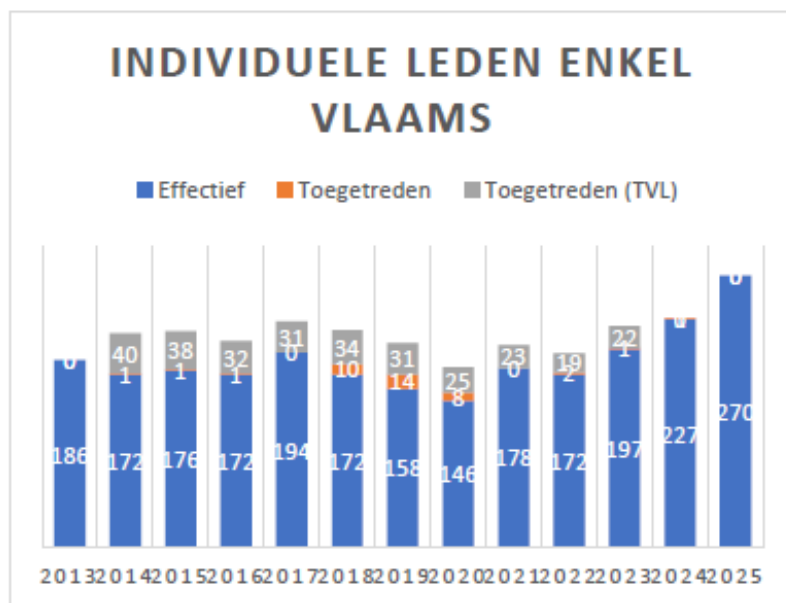
INDIVIDUELE LEDEN INTERNATIONAAL

INDIVIDUEEL INTERNATION	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Effectief	546	590	634	717	796	869	999	1066	1016	1161	1207	1402	1572
Toegetreden	114	127	125	149	156	148	147	152	116	90	126	103	123
Toegetreden (TVL)	0	64	72	75	81	79	86	86	79	77	84	0	0
Som	660	781	831	941	1033	1096	1232	1304	1211	1328	1417	1505	1695

INDIVIDUELE LEDEN ENKEL VLAAMS

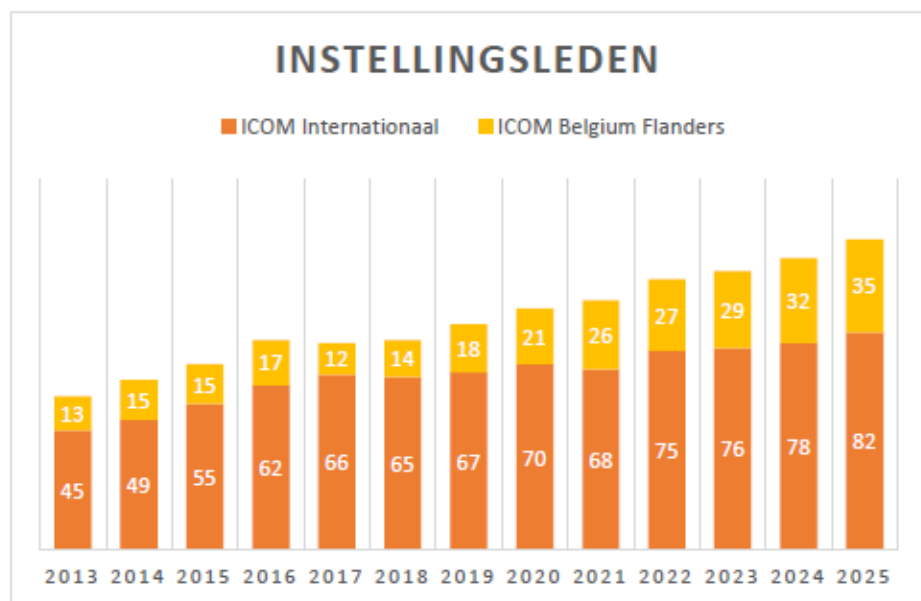
INDIVIDUEEL ENKEL VLAAM	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Effectief	186	172	176	172	194	172	158	146	178	172	197	227	270
Toegetreden	0	1	1	1	0	10	14	8	0	2	1	1	0
Toegetreden (TVL)	0	40	38	32	31	34	31	25	23	19	22	0	0
Som	186	213	215	205	225	216	203	179	201	193	220	228	270

Bijlage 2 – Overzicht instellingsleden

INSTELLINGSLEDEN

INSTELLINGSLEDEN	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ICOM Internationaal	45	49	55	62	66	65	67	70	68	75	76	78	82
ICOM Belgium Flanders	13	15	15	17	12	14	18	21	26	27	29	32	35
Som	58	64	70	79	78	79	85	91	94	102	105	110	117

Bijlage 3 – Jaarrekening 2025

Zie apart PDF-bestand